

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-2\(38\)-125-132](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-2(38)-125-132)

УДК 657:334

JEL Classification: Q50; F52

Леся Миколаївна Васільєва

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою
Дніпровський державний аграрно-економічний університет (Дніпро, Україна)

E-mail: l.m.vas@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0009-0009-4551-4105>

ResearcherID: [AAQ-2300-2020](https://orcid.org/AAQ-2300-2020). **Scopus Author ID:** [57536749900](https://orcid.org/57536749900)

Дар'я Андріївна Петрова

здобувачка вищої освіти

Дніпровський державний аграрно-економічний університет (Дніпро, Україна)

E-mail: petrovadasha.226az@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0009-0009-4903-0714>

ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Аналізуючи, систематизуючи й узагальнюючи наукові праці, у статті було розглянуто та визначено поняття «облікова інформація в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства», яку запропоновано розглядати як процес збору, аналізу, узагальнення та систематизації фінансово-господарської інформації, який дозволяє відстежувати зміни в рівні фінансово-економічної безпеки підприємства, виявляти загрози та прогнозувати можливі ризики; інструмент для забезпечення інформаційних потреб суб'єктів безпеки (як внутрішніх, так і зовнішніх), які ухвалюють управлінські рішення. Встановлено, що облікова інформація повинна відповідати певним вимогам: чітке та достовірне відображення господарських операцій; ідентифікація і моніторинг; конфіденційність та захист; надійність. Обґрунтовано, що класифікація облікової інформації є фундаментом для побудови стратегії фінансово-економічної безпеки та стабільності підприємства.

Ключові слова: забезпечення; облік; облікова інформація; підприємство; управління; фінансово-економічна безпека.

Рис.: 1. Бібл.: 7.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану, що охопив нашу країну, зростає потреба в підвищенні керованості підприємств у сучасному мінливому середовищі. Одним з основних інструментів стабілізації фінансово-економічної діяльності є бухгалтерський облік. Для збереження належного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства необхідно спиратися на облікову інформацію як важливий управлінський інструмент. Якісна облікова інформація є одним із найважливіших інструментів управління, оскільки вона відображає фінансовий стан підприємства, дозволяє виявити приховані ресурси, підвищити ефективність облікової системи та забезпечити точне формування та оцінку фінансової звітності.

Ефективність і розвиток будь-якого підприємства залежить від того, наскільки керівництво враховує аспект безпеки при ухваленні кожного управлінського рішення. Основою успішної діяльності суб'єктів безпеки є облікова інформація про зміни в бізнес-середовищі існування. Створення

ефективної інформаційної системи та адаптованої до особливостей конкретного підприємства, дозволяє забезпечити необхідний інформаційний базис для ухвалення відповідних до ситуації рішень. Завдяки цьому підприємство може своєчасно реагувати на виклики та забезпечувати стабільний розвиток у мінливому економічному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо облікової інформації та облікової політики як інструменту управління фінансово-економічною безпекою підприємства постійно дискутується в наукових колах. Результати таких досліджень у своїх працях розкривали Н. В. Бондарчук, С. І. Василюшин, Л. М. Васільєва, І. Л. Грабчук, Г. І. Ляхович, О. В. Вакун, В. М. Жук, В. А. Замлинський, О. В. Волошина, С. В. Степаненко, А. М. Штангрет, Л. П. Стеців та ін., що стали науковим підґрунтям для цього дослідження.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри це, зауважимо, що все ж таки потребує подальшого дослідження питання щодо забезпечення максимальної ефективності облікової інформації в забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства, адаптуючи теоретичні та практичні підходи до нових викликів та умов сучасного бізнес-середовища.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження ролі облікової інформації як важливого інструменту управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

Виклад основного матеріалу. Актуальність взаємозв'язку між обліковою інформацією та економічною безпекою підприємства полягає в тому, що в умовах сучасного економічного середовища, яке характеризується високою конкуренцією, швидкими змінами ринкових умов і зростанням ризиків, підприємства змушені постійно вдосконалювати свої механізми управління.

Облікова інформація стає ключовим ресурсом, який дозволяє підприємствам не лише оцінювати свій поточний фінансовий стан, але і прогнозувати можливі загрози та своєчасно вживати заходів для їх нейтралізації [5]. Недостатня увага до точності та повноти облікових даних може призвести до неправильних управлінських рішень, що загрожує фінансовими втратами, зниженням конкурентоспроможності і, як наслідок, економічною нестабільністю.

А. М. Штангрет, Л. П. Стеців, досліджуючи питання облікової інформації у сфері економічної безпеки, виділяють важливі напрями застосування обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства: «1) моніторинг поточного рівня економічної безпеки підприємства загалом та в розрізі основних функціональних складових; 2) задоволення інформаційних потреб суб'єктів безпеки (внутрішніх та зовнішніх); 3) уможливлення врахування безпекового аспекту під час прийняття та реалізації кожного рішення менеджерами підприємства; 4) відстеження зміни рівня економічної безпеки підприємства під впливом викликів, ризиків та загроз; 5) оцінка та забезпечення більш ефективного використання наявних ресурсів; 6) узгодження інтересів підприємства та зовнішнього середовища функціонування, інтересів власників, менеджерів та працівників з метою забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання» [7].

Облікова інформація та фінансово-економічна безпека підприємства тісно взаємопов'язані, оскільки якісна та своєчасна облікова інформація є основою для забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, а саме:

1. Облікова інформація надає керівництву повну картину фінансово-майнового стану підприємства, що дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо управління фінансами, інвестиціями, ресурсами тощо. Це знижує ризики неправильних рішень, які можуть загрожувати фінансово-економічній безпеці.

2. Дані обліку дозволяють відстежувати всі фінансові потоки підприємства, що забезпечує контроль за витратами й доходами. Це допомагає виявити непродуктивні витрати або фінансові зловживання, які можуть негативно вплинути на економічну стабільність. На погляд Л. М. Васільєвої, «розуміння управлінцями підприємства сутності та методів обліку активів і зобов'язань у визначенні об'єктивного фінансового становища сприяє досягненню прибутку, запобігання економічних правопорушень і економічної безпеки підприємства» [3].

3. Облікова інформація використовується для аналізу та оцінювання ризиків, таких як кредитні, інвестиційні, операційні тощо. Це дає змогу своєчасно виявляти потенційні загрози й розробляти заходи для їхнього усунення або мінімізації впливу на підприємство. «Чітко організована обліково-аналітична система підприємства дозволяє визначити проблеми та скорегувати діяльність підприємства до того моменту, доки ці проблеми переростуть у кризу й негативно вплинуть на економічну безпеку підприємства» [1].

4. Якісна облікова інформація забезпечує прозорість діяльності підприємства, що підвищує довіру з боку інвесторів, партнерів, кредиторів і регуляторів. Це є важливим фактором для збереження та посилення економічної безпеки.

5. На основі облікової інформації здійснюється фінансове планування та прогнозування, що дозволяє підприємству підготуватися до можливих економічних викликів і забезпечити стабільний розвиток [6]. Це включає розробку стратегій для збереження фінансової стійкості в несприятливих умовах.

6. Облікова інформація є основою для внутрішнього контролю та аудиту, що дозволяє виявляти та запобігати фінансовим порушенням, зловживанням або шахрайством. Це критично важливо для підтримання фінансово-економічної безпеки підприємства.

Отже, ми можемо визначити облікову інформацію в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, як:

1) процес збору, аналізу, узагальнення та систематизації фінансово-господарської інформації, який дозволяє відстежувати зміни в рівні фінансово-економічної безпеки підприємства, виявляти загрози та прогнозувати можливі ризики;

2) інструмент для забезпечення інформаційних потреб суб'єктів безпеки (як внутрішніх, так і зовнішніх), які ухвалюють управлінські рішення. Це включає надання точної, актуальної та релевантної інформації для ухвалення управлінських рішень, спрямованих на захист і зміцнення економічної стабільності підприємства.

Тобто це комплекс заходів і процедур, які спрямовані на підтримку управлінців і контролюючих осіб у виявленні та мінімізації ризиків для забезпечення стабільної роботи діяльності підприємства.

І. Л. Грабчук, Г. І. Ляхович, О. В. Вақун зазначають, що облікова інформація повинна відповідати певним вимогам, оскільки вона є основним джерелом для прийняття управлінських рішень у сфері фінансово-економічної безпеки підприємства. Зокрема, ця інформація має бути достовірною, точною, своєчасною та релевантною для забезпечення ефективного управління [4]. Відповідність цим вимогам гарантує, що керівництво може правильно оцінювати фінансовий стан підприємства, ідентифікувати потенційні ризики та розробляти стратегії для їх мінімізації [2]. Це, у свою чергу, сприяє підтриманню стабільності, фінансовій стійкості та конкурентоспроможності підприємства на ринку.

На нашу думку, облікова інформація повинна відповідати таким вимогам: чітке та достовірне відображення господарських операцій. Усі операції підприємства повинні бути точно відображені в зовнішній та внутрішній звітності, забезпечуючи прозорість та надійність фінансових даних; обліково-аналітичні дані мають надавати суб'єктам безпеки точні показники, що відображають рівень економічної безпеки підприємства, включаючи як якісні, так і кількісні показники; ідентифікація і моніторинг. Система обліку повинна мати можливість виявляти, ідентифікувати та відстежувати розвиток внутрішніх і зовнішніх ризиків та загроз, які можуть впливати на економічну стабільність підприємства; облікова інформація повинна включати механізми захисту від промислового шпигунства та витоку конфіденційних даних, що є важливим для збереження конкурентних переваг; облікові дані повинні формувати надійну інформаційну базу, яка буде використовуватися у процесі ухвалення управлінських рішень щодо фінансово-економічної безпеки підприємства, забезпечуючи стратегічне планування та оперативне реагування на виклики.

Зазначимо, що класифікація облікової інформації (рис. 1) є важливим елементом для забезпечення та управління фінансово-економічної безпеки підприємства.

Таким чином, класифікація облікової інформації дозволяє ефективно структурувати дані, що є необхідним для управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Це забезпечує точний і своєчасний аналіз фінансового стану, оптимізацію управлінських процесів та мінімізацію ризиків, що сприяє стабільності та розвитку підприємства. Загалом класифікація облікової інформації є фундаментом для побудови стратегії фінансово-економічної безпеки та стабільності підприємства.

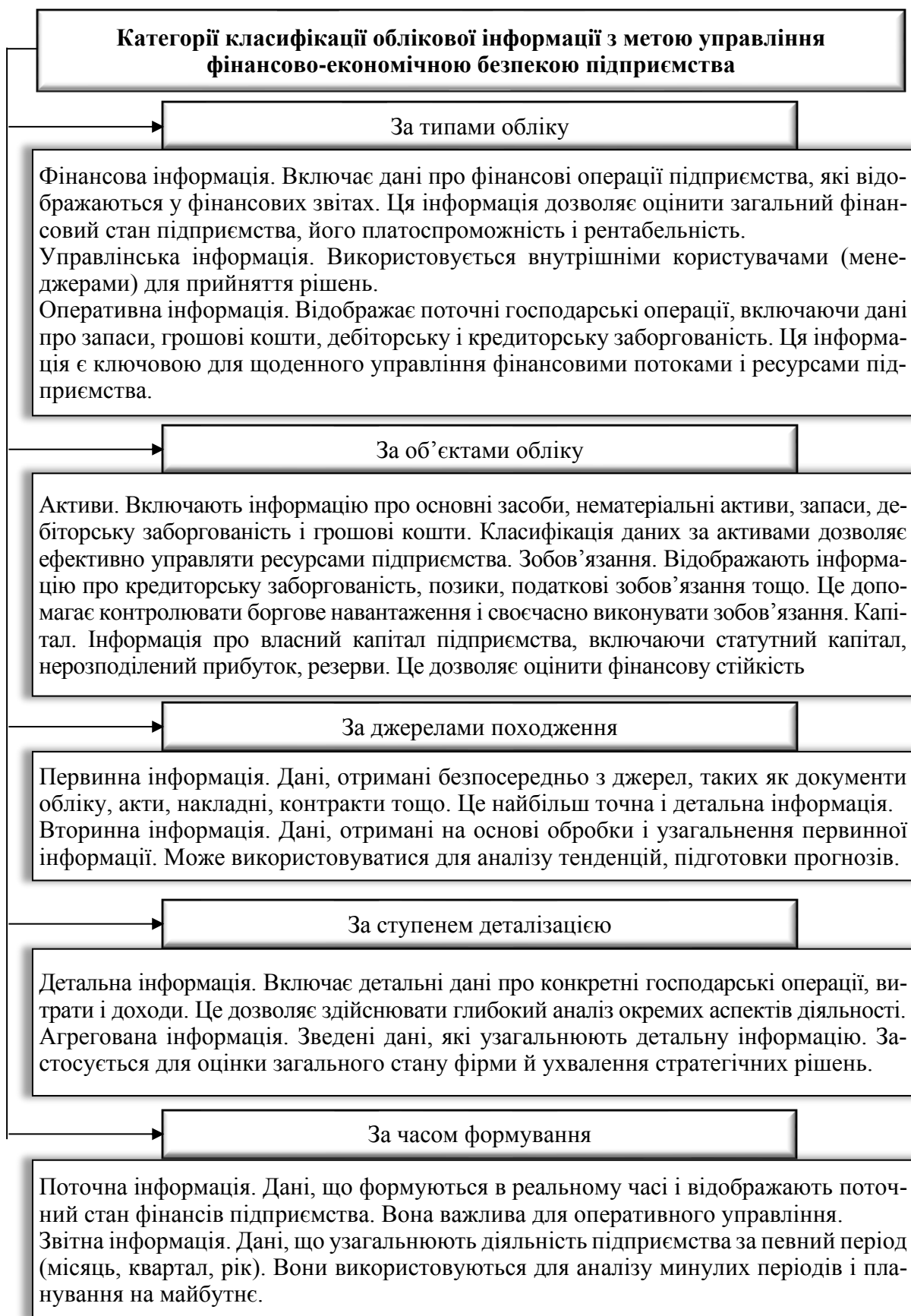


Рис. 1. Категорії класифікації облікової інформації

Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства повинно бути спрямоване на: надання суб'єктам безпеки точної та актуальної інформації про стан фінансово-економічної безпеки підприємства у потрібний час; швидке повідомлення про будь-які зміни в основних показниках діяльності, що можуть свідчити про появу ризиків та загроз; постійний моніторинг змін у відносинах із клієнтами, партнерами, постачальниками, конкурентами та місцевими органами влади для оцінки впливу зовнішніх факторів; забезпечення ефективного контролю за господарськими операціями та процесами підприємства; збереження конфіденційної інформації, що має значення для фінансово-економічної безпеки; оперативне уточнення та оновлення інформації на запит відповідних осіб; участь у розробці та реалізації заходів для захисту фінансово-економічної безпеки підприємства.

Висновки і пропозиції. Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити висновок, що облікова інформація є важливим інструментом управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Завдяки обліковій інформації керівництво може приймати обґрунтовані рішення, спрямовані на мінімізацію фінансових загроз і підтримання стабільності підприємства. Це робить облікову інформацію ключовим фактором у забезпеченні економічної стійкості та довгострокової конкурентоспроможності підприємства. Ефективна класифікація облікової інформації є важливим елементом для забезпечення та управління фінансово-економічної безпеки підприємства, яка дозволяє: легко виявляти відхилення від нормальних значень, що можуть свідчити про ризики; більш оперативному й точному аналізу грошових надходжень та витрат, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення; керівництву ефективно розподіляти ресурси та планувати стратегії розвитку підприємства; швидше виявляти потенційні загрози і слабкі місця, що дозволяє оперативно реагувати на них.

Список використаних джерел

1. Бондарчук Н. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства [Електронний ресурс] / Н. В. Бондарчук, Ю. М. Ніколайчук // Ефективна економіка. – 2016. – № 12. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5410>.
2. Василюшин С. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління аграрними підприємствами в системі ризиків та загроз економічної безпеки: монографія / С. І. Василюшин. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 419 с.
3. Васільєва Л. М. Обліково-аналітичний інструментарій експертиз та аналітичних процедур діяльності підприємства з метою забезпечення його економічної безпеки / Л. М. Васільєва // Молодий вчений. – 2018. – № 9. – С. 461-464.

4. Грабчук І. Л. Формування облікової політики підприємства в умовах цифровізації [Електронний ресурс] / І. Л. Грабчук, Г. І. Ляхович, О. В. Вакун // Ефективна економіка. – 2021. – № 8. DOI: <https://doi.org/https://10.32702/2307-2105-2021.8.87>.

5. Жук В. М. Професія бухгалтера в управлінні підприємством та його економічною безпекою : колективна монографія / В. М. Жук, С. І. Василішин, В. А. Замлинський. – Київ : ННЦ «ІАЕ», 2023. – 180 с.

6. Замлинський В. В. Облікова політика і економічна безпека в системі управління підприємством / В. В. Замлинський, О. В. Волошина, С. В. Степаненко // Український журнал прикладної економіки та техніки. – 2024. – № 1. – С. 56-61.

7. Штангрет А. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства: методичні засади / А. М. Штангрет, Л. П. Стеців // Економіка і суспільство. – 2017. – № 9. – С. 722.726.

References

1. Bondarchuk, N.V., Nikolajchuk, Yu.M. (2016). Oblikovo-analitychne zabezpechennya upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoju pidpry`yemstva [Accounting and analytical support for the management of the economic security of the enterprise]. *Efekty`vna ekonomika – Efficient economy*, (12) <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5410>.

2. Vasylishyn, S.I. (2020). *Accounting and analytical management of agricultural enterprises in the system of risks and threats to economic security [Accounting and analytical management of agricultural enterprises in the system of risks and threats to economic security]*. Madrid Printing House.

3. Vasilieva, L.M. (2018). Oblikovo-analitychnyi instrumentarii ekspertyz ta analitychnych procedur diialnosti pidpry`yemstva z metoiu zabezpechennia iogo ekonomichnoyi bezpeky [Accounting and analytical toolkit of examinations and analytical procedures of the company's activity in order to ensure its economic security]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, (9), 461-464.

4. Grabchuk, I.L., Liachovych, G.I., & Vakun, O.V. (2021). Formuvannia oblikovoi polityky pidpry`yemstva v umovakh tsyfrovizatsii [Formation of the accounting policy of the enterprise in the conditions of digitalization]. *Efekty`vna ekonomika – Effective economy*, (8), <https://doi.org/https://10.32702/2307-2105-2021.8.87>.

5. Zhuk, V.M., Vasylishyn, S.I., & Zamlynskyi, V.A. (2023). *Profesiia bukhhaltera v upravlinni pidpryemstvom ta iogo ekonomichnoiu bezpekoju [Accountant's profession in enterprise management and its economic security]*. National Scientific Center «Institute of Agrarian Economy».

6. Zamlynskyi, V.V., Voloshyna, O.V., & Stepanenko, S.V. (2024). Oblikova polityka i ekonomichna bezpeka v systemi upravlinnya pidpryemstvom [Accounting policy and economic security in the enterprise management system]. *Ukrayinskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, (1), 56–61.

7. Shtangret, A.M., & Steciv, L.P. (2017). Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoju pidpryemstva: metodychni zasady [Accounting and analytical management of the economic security of the enterprise: methodical principles]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, (9), 722-726.

Отримано 27.05.2024

UDC 657:334

Lesia Vasilieva

Doctor of Science in Public Administration, Professor,
Professor of Department of Accounting, Taxation and Management
of Financial and Economic Security
Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro, Ukraine)
E-mail: l.m.vas@ukr.net. **ORCID:** <http://orcid.org/0009-0009-4551-4105>.
ResearcherID: [AAQ-2300-2020](https://orcid.org/AAQ-2300-2020). **Scopus Author ID:** [57536749900](https://orcid.org/57536749900)

Darya Petrova

Applicant Higher Education
Dnipro State Agrarian and Economic University (Dnipro, Ukraine)
E-mail: petrovadasha.226az@gmail.com. **ORCID:** <http://orcid.org/0009-0009-4903-0714>

**ACCOUNT INFORMATION AS AN IMPORTANT TOOL
FOR MANAGING THE FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY
OF THE ENTERPRISE**

The effective operation and development of any enterprise depends on the extent to which the management takes into account the aspect of safety when making every management decision. The basis of the successful activity of security entities is accounting information about changes in the business environment. The creation of an effective information system adapted to the specifics of a particular enterprise allows providing the necessary information base for making decisions appropriate to the situation. Analyzing, systematizing and summarizing the scientific works of many scientists, the relationship between accounting information and the financial and economic security of the enterprise was considered, which are closely interconnected, since high-quality and timely accounting information is the basis for ensuring the financial and economic security of the enterprise. The accounting information in the system of ensuring the financial and economic security of the enterprise is defined as: the process of collecting, analyzing, summarizing and systematizing financial and economic information, which allows monitoring changes in the level of financial and economic security of the enterprise, identifying threats and predicting possible risks; a tool for providing the information needs of security subjects (both internal and external) who make management decisions. It is established that accounting information must meet certain requirements: clear and reliable display of business operations; identification and monitoring; privacy and security; reliability. It is substantiated that the classification of accounting information is the foundation for building a strategy of financial and economic security and stability of the enterprise. Classification of accounting information allows you to effectively structure data, which is necessary for managing the financial and economic security of the enterprise.

Keywords: provision; accounting; accounting information; enterprise; management; financial and economic security.

Fig.: 1. References: 7.